

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten

Angående betänkandet Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen (SOU 2024:48)

Ekobrottsmyndigheten lämnar härmed sitt yttrande över rubricerat betänkande.

Ekobrottsmyndighetens lämnar endast synpunkter på de delar av förslaget som berör myndighetens verksamhet.

7 Skärpta reaktioner vid misskötsamhet under skyddstillsyn m.m.

Ekobrottsmyndigheten ser positivt på utredningens förslag att inte sänka kravet för undanröjande av skyddstillsyn p.g.a. misskötsamhet. Ett sänkt krav riskerar att minska effekterna av påföljden och möjligheterna att hjälpa dömda att komma ur ett kriminellt beteende eller missbruk. Det riskerar även att leda till ett ökat antal ärenden hos åklagare och i domstol. Vidare ser Ekobrottsmyndigheten positivt på utredningens förslag att det ska förtydligas när misskötsamhet är att anse som allvarlig och att det är tillräckligt att Kriminalvården prövar om det är möjligt att den dömda rättar sig genom någon åtgärd som Kriminalvården kan vidta. Genom att höja gränsen för när en domstol kan underlåta att undanröja en skyddstillsyn skapas bättre möjligheter för Kriminalvårdens arbete. Det är samtidigt angeläget att det finns en ventil för domstol att undanröja om det föreligger synnerliga skäl. Det föreslagna skyndsamhetskravet och förtydligandet av den behandlingsansvariges anmälningsskyldighet skapar bättre förutsättningar för att det ska ske en adekvat reaktion på den dömdes misskötsamhet. Ekobrottsmyndigheten delar utredningens uppfattning att det är angeläget att ett beslut om undanröjande kommer så nära misskötsamheten som möjligt och att misskötsamhet möts av tydliga sanktioner.

Ekobrottsmyndigheten har ingen invändning mot förslaget att utöka möjligheterna att förena skyddstillsyn med fängelse från tre till sex månader. Det ökar möjligheterna att anpassa påföljden som en reaktion på brotten och för att motverka att den enskilde återfaller i brott.

9 Säkerhetsstraff

Den föreslagna påföljden är i nuläget inte aktuell för den brottskatalog Ekobrottsmyndigheten hanterar. Vi noterar dock att den på flera sätt avviker från nu gällande påföljdssystem och att den väcker frågor av både principiell och praktisk karaktär.

10 Några frågor med anledning av fängelsestraff

Ekobrottsmyndigheten har ingen invändning mot utredningens förslag att alla som döms till tidsbestämda fängelsestraff ska omfattas av reglerna om villkorlig frigivning, att minimistraffet för fängelse höjs, att minimitiden som ska avtjänas innan villkorlig frigivning för slopas, att prövotiden utökas och att det ska finnas en presumtion för övervakning. Slutligen har Ekobrottsmyndigheten ingen invändning mot utredningens förslag att ett förverkat reststraff ska avtjänas fullt ut och att det alltså inte ska ske någon villkorlig

frigivning från ett reststraff som förklarats förverkat med anledning av misskötsamhet eller återfall i brott.

Det är angeläget att tydligt markera mot återfall och misskötsamhet. Det bidrar till att skapa trovärdighet för påföljdssystemet och systemet med villkorlig frigivning och till att upprätthålla syftet med samhällets sanktioner vid brott och mot misskötsamhet.

Ekobrottsmyndigheten har ingen invändning mot förslaget om höjt bötesmaximum (även i kombination med villkorlig dom eller skyddstillsyn). Den närmare tillämpningen skulle dock behöva förtydligas i den fortsatta beredningen av förslaget.

11 En skärpt återfallsreglering

När det gäller utredningens förslag om ändring av 26 kap. 3 § brottsbalken (BrB) har Ekobrottsmyndigheten följande synpunkter. Med hänsyn till de skärpningar av straffskalorna som har skett under de senaste åren anser Ekobrottsmyndigheten att det är angeläget att se över de bestämmelser som rör återfall i brott. Utredningens förslag omfattar fler brottstyper än i dag och innebär en kraftig höjning av straffskalan vid återfall. En översyn av straffskalor och reformering av påföljdssystemet görs också bl.a. i utredningen *En översyn av straffskalorna samt ett reformerat och mer rättvist påföljdssystem* (Dir. 2023:115). Det är angeläget att brottspåföljder och reaktioner på återfall i brottslighet framstår som rimliga och rättvisa samt att de är förutsägbara. Ekobrottsmyndigheten anser att förslagen om att höja straffskalorna för olika brott för att markera hur allvarligt lagstiftaren ser på brottsligheten och regler om återfall i brottslighet och misskötsamhet bör beredas i ett sammanhang. Ekobrottsmyndighetens uppfattning är att lagstiftaren för närvarande därför bör avvakta med den föreslagna ändringen.

Ekobrottsmyndigheten tillstyrker utredningens förslag om att förtydliga återfallskärpningsregeln i 29 kap. 4 § BrB.

Ekobrottsmyndigheten har ingen invändning mot utredningens förtydligande och skärpningar av bestämmelsen i 34 kap. 5 § BrB. Ekobrottsmyndigheten delar uppfattningen att huvudregeln vid återfall i brott under prøvotiden är att hela reststraffet ska förklaras förverkat om inte särskilda skäl talar emot det.

12 Villkorlig frigivning

Ekobrottsmyndigheten delar utredningens bedömning att nuvarande system inte bör förändras. Den utredning och de skäl som utredningen har presenterat framstår som väl underbyggda.

Ekobrottsmyndigheten tillstyrker att det införs en ny paragraf (26 kap. 4 a § BrB) som förklarar syftet med och innebörden av villkorlig frigivning och förverkande av villkorligt medgiven frihet. Det är angeläget att öka förståelsen och innebörden av villkorligt medgiven frihet generellt samt för att underlätta anpassningen av den dömde till samhället och minska återfall i brottslighet.

13 Permission och särskilda utslussningsåtgärder

Ekobrottsmyndigheten delar utredningens uppfattning att det är viktigt att det utdömda straffet inte urholkas på verkställighetsnivån. Ekobrottsmyndigheten anser det är viktigt att permission och utslussningsåtgärder anpassas efter individen, den intagnes skötsamhet och deltagande i olika återfallsförebyggande program.

14 Avtjänande av fängelsestraff med elektronisk övervakning

Ekobrottsmyndigheten har ingen att erinra mot de förslag som lämnas rörande en ny verkställighetsform om avtjänande av fängelsestraff med elektronisk övervakning i ett kontrollerat boende och att tillämpningsområdet för intensivövervakning med elektronisk kontroll utökas. Förslaget skapar en bättre flexibilitet i påföljdssystemet och ett bättre resursutnyttjande.

Det kan noteras att i betänkandet *Vägar till ett tryggare samhälle – Åtgärder för att motverka återfall i brott* (SOU 2024:54) har lämnats ett förslag om att tillämpningsområdet för intensivövervakning med elektronisk kontroll ska utvidgas. Förslaget innebär att verkställighetsformen ska kunna utvidgas till fängelsestraff med sammanlagd strafftid i högst ett år och sex månader. I likhet med förslagen om återfall bör förändrade regler om verkställighetsformerna beredas tillsammans.

15 Bör rymningar och avvikelser kriminaliseras?

Ekobrottsmyndigheten delar utredningens förslag att det i dagsläget saknas anledning att kriminalisera rymningar.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Rikard Jermsten. I ärendets slutliga handläggning har rättschefen Susanne Södersten deltagit. Verksjuristen Oscar Strömblad har varit föredragande.

Rikard Jermsten

Oscar Strömblad

Expedition till
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
ju.L5@regeringskansliet.se.
ju.da@regeringskansliet.se